

Fejleszthető-e az önálló ismeretszerzés képessége?

Régóta, de legalábbis a NAT életbelépése óta szeretnénk, ha maradéktalanul teljesíthetné a magyar iskola Szent-Györgyi Albert kívánalmait: „az iskola arra való, hogy az ember megtanuljon tanulni, hogy felébredjen tudásvágya (...), megízlelje az alkotás izgalmát, megtanulja szeretni, amit csinál...” Többen fölfedezték, hogy a gyerek csak akkor tanul szívesen, ha szinte észre sem veszi, azaz maga kutatja a körülötte lévő világ érdekességeit, s a letűnt világok történéseinek, a jelen csodáinak búvárolása szellemi izgalmat jelent számára. Vannak iskolák és tanárok, amelyek és akik korszerű tanulásmódszertant dolgoztak ki, hogy a gyerekek képességeit minél sokoldalúbban fejleszthessék.

Mégis: milyen képességekre van szükségük a tanulóknak az önálló ismeretszerzés elsajátításához? Nem árt, ha folyamatosan – és pontosan – tudnak olvasni, tehát értik is, amit olvasnak, megfelelő szintű gondolkodással átlátják az összefüggéseket, képesek tájékozódni az információk (és információhordozók) rengetegében, ki tudják választani a számukra megfelelő információt és – nem utolsósorban – alkalmazni is tudják a megszerzett ismereteket sajátos céljaik érdekében.

Tulajdonképpen ugyanezeket a képességeket hangsúlyozza a NAT az „Informatika” műveltségterület bevezetőjében, de azt is világossá teszi, hogy az ezekhez szükséges módszereket, technikákat számtalanszor kell gyakoroltatni, hogy a szétaprózott ismeretek a jártasság, majd a készség szintjére emelkedjenek. Be kell látnunk, hogy ezekre a kognitív képességekre minden tantárgy elsajátításához szükség van, s a gyakorlás egyik kitüntetett színtere az iskolai forrásközpont.

Mérés és minőségbiztosítás

A pedagógiai munka hatékonysága elsősorban az eredményekben mutatkozik meg. A minőséget csak akkor tudjuk garantálni, ha időről időre felmérjük, sikerült-e eljuttatnunk a gyerekeket a kívánt szintre. A megismert eredmények (vagy kudarcok) lendíthetik tovább a tanár tudatos munkáját, mivel a válaszokból kiderül, hol kell még javítani, tovább gyakorolni. A minőségfejlesztés lényege tehát – mondja a kutatási program felelős vezetője –, hogy „minden intézménynek a saját fejlettségi szintjéhez, az adott kiinduló állapothoz képest kell elmozdulnia egy magasabb minőség felé”. A mérés tehát fontos a kiinduló állapot rögzítéséhez, megmutatja az elmozdulás irányát és segít a módszerek korrigálásában, hogy megfelelő eredményhez segíthessük a tanulókat.

A felmérések körülményei

A minőségfejlesztés igénye vezetett engem is, amikor az önálló ismeretszerzés vizsgálatára játékos feladatlapot (Könyvtári totó – lásd *1. melléklet*) adtam a gyerekek kezébe. Korábbi – úgymond – próbaméréseim egy adott pillanatban adtak számot a gyerekek

ilyen irányú tájékozottságáról, az elmúlt tanévben azonban alkalmam nyílt, hogy ugyanazon tanulócsoporthoz eredményeiket vethessem össze a tanév elején és végén. Egy szege-di peremkerületi, lakótelepi iskola (Felsővárosi Általános Iskola) halmozottan hátrányos helyzetű diákjai közül az ötödikes és a nyolcadikos korosztály tagjai oldották meg a feladatokat (mintegy 80 tanuló), tehát összesen 143 feladatlap értékelését végeztem el.

Korábbi méréseim (1996–97-ben) ugyanezzel a feladatlapmal heterogén korosztályokra vonatkoztak, amennyiben részben állami gondozott gyerekek (28 fő), részben a Somogyi Könyvtár gyermekrészlegében megforduló olvasók (9 fő), harmadrészt pedig egy szintén peremkerületi általános iskola 5–6. osztályosai (38 fő) voltak a felmérés alanyai. Bizonyos kritériumokat mindegyik csoportról ismertem, amelyek befolyásolhatták az eredményeket:

- az állami gondozott gyerekekkel négy éven keresztül napi kapcsolatban voltam (az intézmény könyvtárát vezettem), s bár külön könyvtárhasználati foglalkozásokat nem tartottam nekik, játékosan ismerkedtünk a könyvtár eszközszerével, emellett a gyerekek rendszeresen segítettek bizonyos manuális munkákban (jelzetírás, bélyegzés, könyv-visszaosztás, katalógus-előrendezés stb.); a totót kitöltők 5. osztálytól a 11.-ig több évfolyamról verbuválódtak, de 50 százalékuk középiskolás volt;

- a Somogyi Könyvtár olvasói szintén a legkülönbözőbb korosztályokból (4–10. évfolyam) és iskolákból kerültek ki, de náluk elvileg megalapozottabb ismereti szintet lehetett feltételezni, mivel önként keresték fel a könyvtárat;

- a harmadik csoportról (Tarján, 3. sz. Ált. Iskola, 5–6. osztály) csak annyit tudtam, hogy az úgynevezett info-csoport tagjaiként évi 4–6 óra könyvtári foglalkozáson vettek részt, emellett német tagozatos osztályba jártak; a feladatlapokról viszont csak egy összefoglaló, az egyes feladatokat értékelő, százalékosan megadott kimutatást kaptam, ami némileg kétségessé teszi az eredményt.

Még így is érdemes elvégezni az összehasonlítást, vajon az egyes csoportok milyen szinten oldották meg a feladatokat, illetve van-e lehetőség a javításra, fejlesztésre, ha mindezeket összevetjük az 1999/2000. tanévben végzett, említett felméréseimmel (d. és e. csoport: Felsővárosi Általános Iskola, 5. és 8. osztály). Hozzá kell tennem, hogy ebben az iskolában három éven keresztül vezettem a könyvtárat, a gyerekek szívesen jártak oda (az iskola tanulóinak 80 százaléka iratkozott be a könyvtárba), emellett évi 30–40 könyvtárhasználati órát tartottam nekik. Közülük az ötödikesek (mindkét párhuzamos osztályból) az elmúlt tanévben 5–5 alkalommal vettek részt könyvtári órán (magyar és történelem), míg a nyolcadikosok csak kétszer. Az ötödikesek egyébként is aktívabbak voltak, többen közülük szívesen segítettek a könyvtárban bizonyos manuális feladatoknál, vagy iskolai munkájukhoz kerestek különböző adatokat, könyveket.

A feladatlap (könyvtári totó)

Fontosnak tartottam, hogy ezeket a komoly ismereteket játékos formában és mindenképpen a gyakorlat oldaláról közelítsem meg. Az úgynevezett zárt feleletválasztásos típusú feladatlap (3 válaszlehetőségből 1 a helyes) sajnos találgatásokra is módot ad, ezért a szakirodalom szerint az elért pontszámból egyet le kell vonni, hogy reális képet kapjunk.

Maguk a feladatok elsősorban a kézikönyvek (lexikonok és szótárak) használatára (I., II., III., IV., VI.), illetve a keresési stratégiára vonatkoztak (V., VII., XIII.). Az alapismertetek közül a betűrend kérdéseit feszegette a IX. kérdés, a könyvtári rendszer (raktári rend) ismeretét a VIII. és a XI. kérdés tudakolta. A katalógusok rejtelmeiről a X., XII. és XIII. feladat érdeklődött, és a válogatási készséget csak egyetlen kérdés (+1) vette célba. Egyébként ez utóbbi kérdés csak a dél-magyarországi régióban értelmezhető, de itt minden (?) gyerek számára egyértelmű, hogy a Déli Apró egy hirdetőújság, a Délmagyaror-

szág pedig a régió napilapja. (Mintegy fél éve már ez is csak részben igaz: nem a Délmagyarország mellékletében, hanem magában a lapban közlik a mozmíusort.)

A többi kérdésben szereplő kézikönyvek – hitem szerint – minden valamirevaló iskola könyvtárában megtalálhatók, a IV. kérdés megfogalmazásán pedig értelemszerűen lehet változtatni aszerint, hogy németet vagy angolt tanulnak-e az adott iskolában.

A kérdések ismereti szintje véleményem szerint általában az 5. osztály végére elvárható volna, egyedül a szakkatalógust (XIII.) nem ismerhetik még a gyerekek, csak a 7. osztály végére. Hogy mennyire nem így van, azt nemcsak a gyerekek válaszai tükrözik, hanem egy szűrőpróba-szerű érdeklődés saját felnőtt ismerőseim körében (10 fő), akik mind felsőfokú végzettségűek, bár többnyire az 50–60 évesek korosztályát képviselik (5 fiatal volt köztük, 30 év alatti). Közülük heten 13–15 pontot szereztek, tehát 90 vagy 100 százalékosan érték el, jellegzetes hibájuk a szakkatalógushoz (XIII.), illetve a Földrajzi etimológiai szótárhoz (VII.) kapcsolódott. Mindez arra utal, hogy a kérdések nagy része elméleti úton is megválaszolható, de a tanult felnőtteknél is van bizonytalansági tényező.

Az összes feladat jó megoldása 15 pontot jelentett (a X. feladatot 2 ponttal honoráltam, mert itt két jó megoldás is volt). A gyerekeknél természetesen nem akadt 15 pontos válasz, de a megkérdezetteknek több mint a fele 70 százalék fölött (10 pont) teljesített az első három csoportnál (a, b, c). Az elmúlt tanévben vizsgált 5. osztályosok csak az év végére jutottak el erre a szintre, a nyolcadikosoknak pedig a háromnegyede érkezett a jó közepes (70 százalék) szintre az év végéig. Ezt tükrözik az összesített átlag-pontszámok is:

csoporthely	a	b	c	d		e	
csoporthely	állami gondozottak	Somogyi Könyvtár	Tarján 3. sz. 5–6. osztály	Felsőv. ált. 5. oszt. I. félév	Felsőv. ált. 5. oszt. II. félév	Felsőv. ált. 8. oszt. I. félév	Felsőv. ált. 8. oszt. II. félév
átlag pontszám	9,8	9,8	10	9	9,8	9,5	10
létszám (fő)	28	9	38	39	33	26	45
ebből 70% fölött teljesített	15	5	28	16	20	14	33

1. táblázat

Feladattípusok és eredmények

A lexikon- és szótárhasználat (I–IV., VI.) a legtöbbet gyakorolt, ennek megfelelően a legjobban megoldott feladatok közé tartozik, mégis találunk alapvető hiányosságokat ezekben is. Közülük az I. feladat 90, esetenként 100 százalékos megoldásokat mutatott mindegyik csoportnál, de a II. feladat már azt bizonyítja, hogy a tanulók nincsenek tisztában a kézikönyvek jeleinek feloldásával. Különösen furcsa ez az arány a Somogyi Könyvtárba járó gyerekeknél (36 százalék tudta), akiknél az ember több tudatosságot tételezne föl. Viszont megnyugtató, hogy kellő gyakorlással lényeges javulást lehet elérni (a d csoport I. és II. félévi eredménye 23-ról 52 százalékra emelkedett). A III. kérdésben természetesen volt némi beugratás, hiszen erre csak az tud teljes biztonsággal válaszolni, aki nagyjából ismeri a „Révai nagylexikon” keletkezési évét, mert a „Kémiai kislexikon”-t még véletlenül sem jelölték be. A tudatosítás azonban itt is jó eredményt hozhat, mert a d csoport év végére 5 százalékos javítást.

A IV. feladat főként azért okozhatott gondot, mert nem minden gyerek számára világos, hogy az „Idegen szavak szótára”-ban csak a közismert, általánosan használt idegen szavak találhatók, s nem mindig érzik az élő nyelvi szó másságát. Ebbe még néhány felnőtt is belebukott, bár ők inkább azért, mert a mai számítástechnikai nyelvben közkeleltűnek érezték a keyboard-ot. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy ez a szó már szerepel a

legújabb kiadású (1998) „Idegen szavak szótárá”-ban, míg a tíz évvel ezelőttiben még nem találjuk.

A VI. feladat a korábbi csoportoknak nem jelentett nehézséget (89–95 százalékos találati arányt kaptunk), viszont megdöbbentő visszaesést mutat a d csoport II. félévénel. Csak azzal magyarázhatom ezt, hogy figyelmetlenül olvasták el a kérdést, mert a helytelenül válaszolók általában a „Helyesírási kézisztár”-t jelölték meg, holott számtalanszor gyakoroltuk a keresést a „Magyar értelmező kézisztár”-ban is.

Az egyes kézikönyvekben való eligazodásról érdeklődött az V. és részben a VII. kérdés. Bizony, a nem-alfabetikus rendszerű könyveknél szinte esetenként kell megtanítani a keresési stratégiát, s ha nem ismerik az adott kézikönyvet, előfordul, hogy csak találgatnak. Így csak 60–80 százalékban találtak rá a helyes válaszra az útikönyvnel, bár a gyakorlás itt is némi eredményt hozott a d csoportnál (51-ről 64 százalékra). A Tisza mellékfolyóját viszont nem gondolták végig, pedig rejtvényt fejteni szeretnek (más dolog, hogy ennek a stratégiáját sem ismerik). Többen becsapódtak a „Földrajzi etimológiai szótár”-ral, ez viszont arra mutat, hogy nem ismerik az „etimológia” szó jelentését. Ennek nyomán született a 60–73 százalékos teljesítmény.

A könyvtári rendszer ismeretére vonatkozott a VIII. és a XI. feladat. A raktári jelzetek írásában, a könyvek visszaosztásában több gyerek segített az a és d csoportból, mégis elég gyenge lábon áll itt a tudatosság. Ebből az is következik, hogy továbbra is a rejtélyek kategóriájába tartozik a könyvek gerincén lévő szám- és betűkombináció, amelynek ismerete hozzásegítené a gyerekeket (és felnőtteket) a könyvtárban való tudatosabb eligazodáshoz. Különösen áll ez a lakótelepi gyerekekre (d és e csoport), akik bizony életükben először látnak rendezett könyvtárat az iskolában, a szülői indítatás itt elenyésző. A rendszeres könyvtárlátogatás, az egyéni és csoportos gyakorlás azért itt is meghozza a gyümölcsét.

A könyvekben és a könyvtárban való eligazodáshoz is az egyik legfontosabb a betűrend, mégpedig a szoros betűrend ismerete, ezt firtatta a IX. kérdés. Mondanom sem kell, hogy ez volt a leggyengébben megoldott feladat mindegyik csoportnál, 12 és 30 százalék között mozgott a találati arány. Jellemző, hogy a tanulók nagyobb része (75 százalék) „bejött a csöbe”, amennyiben az első válaszlehetőséget karikázták be, vagyis nem vették figyelembe a külföldi szerző vezetéknevét. Némi vigaszt nyújt a fejlesztés eredménye, a sok évközi gyakorlással sikerült 23-ról 30 százalékra „feltornázní” az ötödikesek készség szintjét. Az viszont továbbra is elkeserítő, hogy a nyolcadikosokban mennyire nem tudatosult a helyes betűrend. Sajnos, a 8–10 évvel ezelőtti felméréseim is rendre ezt igazolják; legfeljebb a Bod Péter könyvtárhasználati versenyek – ahol profi szintű versenyzők vannak – mutatnak lényegesen jobb (70 százalékos) arányt.

Mégis: milyen képességekre van szükségük a tanulóknak az önálló ismeretszerzés elsajátításához? Nem árt, ha folyamatosan – és pontosan – tudnak olvasni, tehát értik is, amit olvasnak, megfelelő szintű gondolkodással átlátják az összefüggéseket, képesek tájékozódni az információk (és információhordozók) rengetegében, ki tudják választani a számukra megfelelő információt, és – nem utolsósorban – alkalmazni is tudják a megszerzett ismereteket sajátos céljaik érdekében.

Tulajdonképpen ugyanezeket a képességeket hangsúlyozza a NAT az „Informatika” műveltségterület bevezetőjében, de azt is világossá teszi, hogy az ezekhez szükséges módszereket, technikákat számtalanszor kell gyakoroltatni, hogy a szétaprózott ismeretek a jártasság, majd a készség szintjére emelkedjenek.

A katalógushasználat a tudatosság következő lépcsőfoka, ehhez azonban tisztában kell lenni a könyvek legfontosabb adatainak lelőhelyével, illetve a katalóguscédula adatainak értelmezésével. A címlap jelentőségével már 3. osztálytól kezdve foglalkoztunk, 5. osztályban pedig a könyv és a katalóguscédula összehasonlítását, egy-egy adat alapján a katalógusból való kikeresést is gyakoroltuk. Mégsem vált egyértelművé a katalóguscédula és a kölcsönzőkártya közötti különbség, talán azért, mert a gyerekek többsége csak a kölcsönzőkártyával találkozott rendszeresen. A X. kérdésre adott helyes válaszok aránya ezért 18 és 70 százalék között ingadozott, s ebben a legtudatosabbak a Somogyi Könyvtár olvasói (b.) és az ún. info-csoport (c.) tagjai voltak. A címlap szerepének (XII. kérdés) megítélésében már kedvezőbb a kép (általában 60–70 százalék a helyes válasz), de itt is elszomorító a nyolcadikosok gyengébb átlaga. Némiképpen idetartozik az igazsághoz, hogy az adat, bár ez inkább az általános tájékozottság kérdéskörébe utalható. Itt is igen heterogén válaszokat kaptunk, 0-tól az 50 százalékos találatig. Hozzá tartozik az igazsághoz, hogy a Felsővárosi Általános Iskolában egyáltalán nem volt szakkatalógus, a nevelőotthon (a csoport) könyvtárában is csak én kezdtem kialakítani, tehát még korántsem a teljes állományról készült el. Ez a keresési mód olyannyira esetleges, hogy még a megkérdezett felnőttek sem voltak tisztában vele (3 fő).

Az utolsó kérdés (+1) is az általános tájékozottságról érdeklődött, ezt 80–100 százalékos biztonsággal oldották meg, eltekintve a nevelőotthoni gyerekektől (a csoport), akik nemigen vettek a kezükbe újságot (legfeljebb a horoszkóp kedvéért), és nem is nagyon engedték el őket – egyénileg – a moziba.

Az egyes kérdésekre adott százalékos eredmények tehát a következők:

feladattípus	a		b		c		d		e	
	állami gondozottak	Somogyi Könyvtár	Tarján 3. sz. 5. oszt.	ált. 6. oszt.	Felsőv. ált. 5. oszt. I. félév	II. félév	Felsőv. ált. 8. oszt. I. félév	II. félév		
I. Móra F.	100	90	79	89	90	91	92	89		
II. jelek	61	36	50	40	23	52	69	69		
III. úrhajózás	78	73	70	60	77	82	77	71		
IV. stellen – keyboard	75	90	95	100	92	91	76	89		
V. Erdély	78	73	60	80	51	64	65	67		
VI. fut – siet	89	90	89	95	80	70	96	91		
VII. Tisza-mellékf.	60	73	70	80	72	73	50	64		
VIII. szám- és betűjel	57	73	79	89	30	33	50	62		
IX. betűrend	25	20	26	30	23	30	12	16		
X. katalóguscédula	36	56	60	70	23	30	35	18		
XI. könyvtári rend	93	90	100	100	85	85	88	84		
XII. címlap	61	64	60	70	64	73	58	56		
XIII. szakkatalógus	10	0	5	40	23	36	38	51		
+1. DM-melléklet	68	100	100	80	82	79	92	89		

2. táblázat

Összehasonlító mérések

Lehetőségem volt az 5. és 8. osztályos korcsoport teljesítményének összevetésére a tanév elején és végén is. Az 1999. szeptemberi állapot szerint a nyolcadikosok a kézikönyvek keresési stratégiájában (II., V., VI.), a szakkatalógus és a napilap információinak (XIII. és +1), valamint a könyvtári adatoknak (raktári jel, katalóguscédula) a felismerésében valamivel tudatosabbak, viszont jóval gyengébbek az egy kézikönyvön belüli tájékozódásban (IV., VII.), a szoros betűrend (IX.) és a címlap (XII.) szerepének megítélésében. Ezt mutatja a 2. melléklet.

Az év végi (2000. júniusi) eredmények egyértelműen az ötödikesek felzárkózását bizonyítják: éppen nyolc feladat esetében értek el jobb arányt, mint a nyolcadikosok. A sok gyakorlás következményeként okosodtak, talán tudatosabbak is lettek, főként a szoros betűrend (IX.) és a címlap (XII.) vonatkozásában (lásd a 3. mellékletet!).

Ha mindkét csoportot önmagához viszonyítjuk, akkor szembeszökően érzékelhető az ötödikesek fejlődése az év eleji állapothoz képest. 10 feladat megoldásában javultak, a kézikönyvek jeleire (II.), a tartalomjegyzékre (V.), a címlapra (XII.) és a szakkatalógusra (XIII.) vonatkozó kérdések megoldásában 10–30 százalékos javulást mutattak (lásd a 4. mellékletet!). Lényeges csökkenést gyakorlatilag csak a VI. kérdésre adott válasznál észlelhetünk, talán itt arról van szó, hogy keveredik a ‚Helyesírási kézisztár’ és a ‚Magyar értelmező kézisztár’ funkciója.

A 8. osztályosok esetében, sajnos, nem lehetünk ilyen derűlátóak. Ők összesen hat kérdést választottak meg jobban, közülük csak négy feladatban javítottak több mint 10 százalékot: a szótárral, az atlással, a raktári renddel és a szakkatalógussal kapcsolatos feladatokban. A többi megoldás vagy rosszabb, vagy hasonló a korábbi szinthez (lásd az 5. mellékletet!). Lehet, hogy az év végi felmérés nem a legjobb lelkiállapotban találta őket, mivel több tantárgyból szintfelmérő vizsgára készültek. Erre utal az egyik fiú ‚eredménye’, aki a szeptemberi 12 pontos válaszával szemben most 1 pontot ért el. Nyilvánvalóan szándékosan rossz válaszokat adott, s jellemzően a szoros betűrendre (IX.) kapta az egyetlen pontot, mert bizonytalan volt abban, hogy melyik válasz nem jó.

Tanulságok

Következtetésem már nem újkeletűek:

- a betűrendet nem lehet elégszer gyakoroltatni, különös tekintettel a külföldi szerzőkre; a raktári rendet (a raktári jeleket) tudatosítani kell gyakorlással is, egyéni keresésnél is, hiszen a könyv ‚helyrajzi száma’, témaköre akkor is támpont, ha számítógépből keressük ki az adatokat;

- a katalógushasználati feladatoknak akkor van értelmük, ha van – legalább az állomány egy részéről – katalógus, de ennek adatait is tudni kell értelmezni, az adott könyv adataival összehasonlítani (csak egyet nem szabad: szabályos katalóguscédula írását vagy szakszámok rendezését megkövetelni a tanulóktól, mert ez a könyvtáros dolga).

A bemutatott helyzetértékelő és eredménymérő vizsgálatok nemcsak arra jók, hogy megállapíthassuk, mennyit fejlődött az adott korosztály, hanem arra is, hol kell jobban odafigyelni, hol kell erősíteni a tudatosságot. És talán a címben feltett kérdésre is igenlő választ adhatunk. A sok-sok gyakorlás – ha kis lépésekben is – meghozza jutalmát: az önálló ismeretszerzés képessége, a keresési stratégia, az információkban való eligazodás képessége fejleszthető, ha idejében és fokozatosan vezetjük be a tanulókat ennek titkaiba.

Irodalom

OROSZLÁNY Péter: *Könyv a tanulásról*. AKG Kiadó, 1999.

SÁRÁNÉ LUKÁTSY Sarolta: *A Zenei lexikonban a tartalomjegyzéknél kezdem a keresést*. Iskolakultúra 1994/24. sz. 15–21. old.

SCHÜTTLER Tamás: *A minőségfejlesztés hosszú távú folyamata: Interjú Herneckzi Katalinnal*. Új Pedagógiai Szemle 2000/9. sz. 16–24. old.

VIDÁKOVICH Tibor: *Diagnosztikus pedagógiai értékelés*. Akadémiai Kiadó, Bp, 1990.

Melléklet

1. melléklet

Könyvtári totó

Név:

Osztály:

I. Melyik lexikonban találád meg Móra Ferenc adatait?

1. Virágírod. lex.
2. Magyar néprajzi lex.
3. Magyar irod. lex.

II. Mit jelent a kézikönyvekben a ~ (hullámvonal) és a → (nyíl)?

1. a címszó helyettesítése és utaló
2. magyarázat és névmutató
3. tudományos kifejezés és tárgymutató

III. Melyik könyvben találsz adatokat az űrhajózásról?

1. Kémiai kislex.
2. Technika 1–2.
3. Révai nagylexikon

IV. Hol találod meg a „keyboard” (angol) szó jelentését?

1. Új magyar lexikon
2. Idegen szavak szótára
3. Angol-magyar szótár

V. Hogyan találod meg az Erdélyre vonatkozó részt a „Románia” útikönyvben?

1. betűrendben
2. tartalomjegyzékből
3. a képek alapján

VI. Melyik kézikönyvből keresnéd ki, mi a különbség a „fut – siet – battog” igék között?

1. Magyar irod. lex.
2. Magyar értelmező kéziszótár
3. Helyesírási kéziszótár

VII. Ha a Tisza egyik mellékfolyóját kell beírnod a rejtvénybe (5 betű), miből keresed ki?

1. Földrajzi atlasz
2. Földrajzi etimológiai szótár
3. Magyarország útikönyv

VIII. Mit jelent a könyvek gerincén a szám- és betűjel, pl. 943.9 V 37?

1. a könyv sorszáma
2. az író száma
3. a tudományág és az író raktári helye

IX. Mi a helyes sorrend a következő nevek könyvtári (szoros) betűrendjében?

1. Alexander Milne	2. Mérei Ferenc	3. Mérei Ferenc
Mérei Ferenc	Mikszáth Kálmán	Alexander Milne
Mikszáth Kálmán	Alexander Milne	Mikszáth Kálmán

X. Milyen adatokat találsz a katalóguscédulán? (kettő is igaz!)

1. szerző, cím, kiadási év, ár
2. ki vitte ki a könyvet
3. a könyv raktári helye a polcon

XI. Milyen rendszer szerint rakják a könyveket a polcra a könyvtárban?

1. leltári számok szerint
2. nagyság szerint
3. témakörök és szerzői betűrend szerint

XII. Hol találd a legfontosabb adatokat (szerző, cím, kiadás) egy könyvben?

1. a legutolsó oldalon
2. a borítón
3. a címlapon

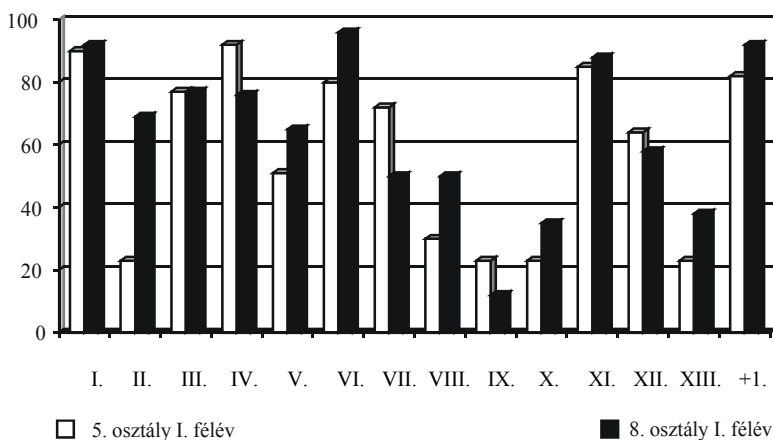
XIII. Ha a kutyák betegségeiről szeretnél tájékozódni, hol nézel utána?

1. a szakkatalógusban
2. a Természettud. kislexikonban
3. az ismeretterjesztő polcon

+1. Ha kíváncsi vagy a heti moziműsorra, honnan nézed meg?

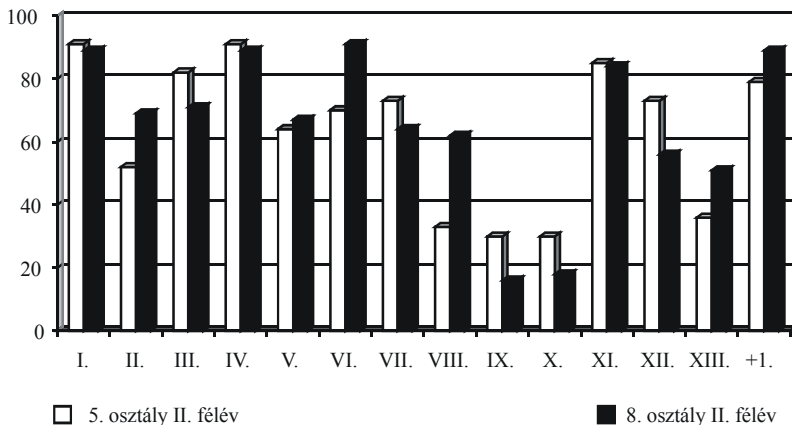
1. Kincskereső
2. Déli Apró
3. Délmagyarország melléklete

2. melléklet

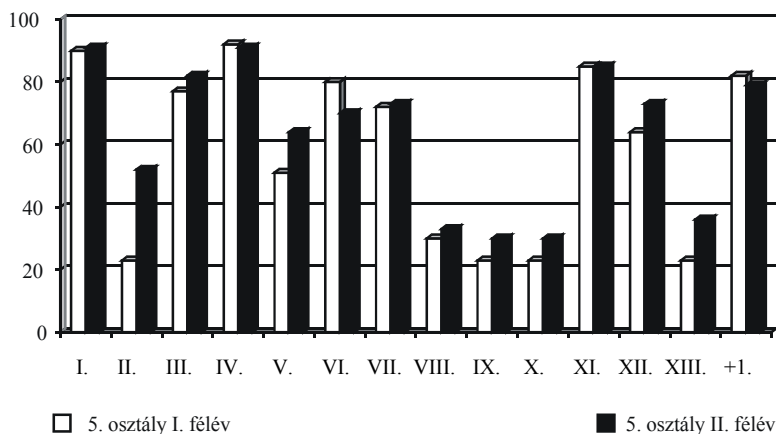
1. ábra. Felsővárosi Általános Iskola – 1999. szeptember (Az egyes kérdésekre adott helyes válaszok százalékos aránya)

3. melléklet

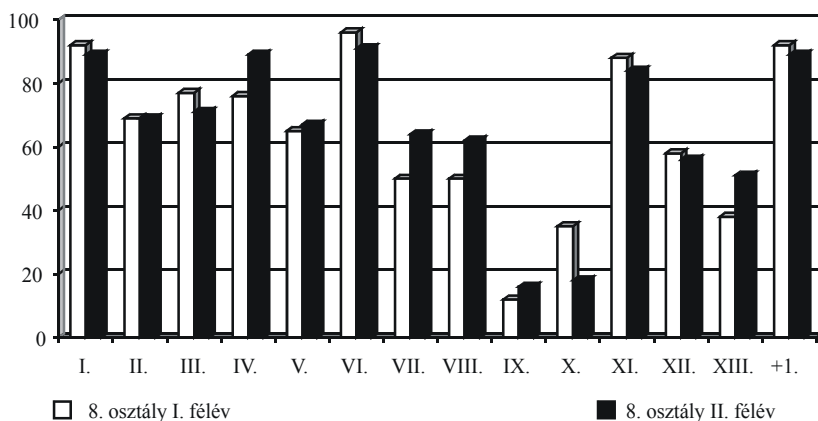
2. ábra. Felsővárosi Általános Iskola – 2000. június (Az egyes kérdésekre adott helyes válaszok százalékos aránya)

4. melléklet

3. ábra. Felsővárosi Általános Iskola – 5.a-b osztály fejlődése (Az egyes kérdésekre adott helyes válaszok százalékos aránya)

5. melléklet

4. ábra. Felsővárosi Általános Iskola – 8. a-b-c osztály fejlődése (Az egyes kérdésekre adott helyes válaszok százalékos aránya)